

Beretning 2021

Albertslund Verdensmål Center

Vi har brug for Verdensmålene!

Når man ser på udviklingen i verden, kan man næsten ikke andet end blive bekymret - sult og fattigdom, pandemier, mangel på rent vand, stigende udledning af klimagasser og voldsommere vejr kloden rundt, konflikter og krig, flygtninge, forurening af havene og arter der uddør. De 17 Verdensmål er verdens svar på alle de udfordringer. De er målene for en bæredygtig verden. De er smukke, men de opfylder ikke sig selv. Nogen skal gøre det. Nogen skal ville det. Og det vil vi i Verdensmål Centeret, og det vil vi i Albertslund. Det er denne beretning et vidnesbyrd om. Den fortæller ikke bare om det, vi har lavet i Centeret i 2021, den er også historien om, hvordan albertslunderne har engageret sig i omstillingen til bæredygtighed. Tak for indsatsen, tak for hjælpen, tak for samarbejdet 😊

Bestyrelsen den 28.2.2022

Forsidefoto: Plantning i og indvielse af Generationslunden efteråret 2022

Målenes hierarki

Albertslund skal være bæredygtig! Det er i al sin enkelthed det Albertslund Verdensmål Center (AVC) arbejder for.

Den bæredygtige by definerer vi som:

1. Kredsløbsbyen (hvor ressourcerne bliver brugt igen og igen, så der ikke opstår mangler, affald og forurening).
2. Den vedvarende energiby (hvor energien kommer fra vedvarende kilder, så den ikke slipper op, skaber forurening og klimaforandringer).
3. Byen med en bæredygtig kultur (hvor vi vil bæredygtighed, for bæredygtighed når vi kun gennem bevidst handling).

De 17 Verdensmål er vores redskaber til at skabe den bæredygtige by. Det er på de 17 områder, der skal sættes ind, hvis vi skal gøre os håb om bæredygtighed. Imidlertid kan alle ikke alt. I AVC er vi også nødt til at vælge de Verdensmål, der ligger tættest på os, hvor det giver mening, at vi bidrager, og hvor vi reelt kan gøre en forskel. Derfor har vi valgt at prioritere Rent Vand (6). Bæredygtig Energi (7). Bæredygtige Lokalsamfund (11). Ansvarligt forbrug (12). Klima (13). Livet på Land (15).

Samtidig tager vi også udgangspunkt i Verdensmålenes væsentlighed, og her er de to vigtigste Klima (13) og Livet på land (15). Får vi f.eks. ikke styr på klimaet, tager klimaforandringerne magten fra os, og så bliver de andre mål lidt ligegyldige. Det samme gælder for natur og biodiversitet. Derfor prioriterer vi Klima og Biodiversitet, og har særlig fokus på dem hvert år.

I næste række kommer Rent Vand, Bæredygtig Energi, Bæredygtige Lokalsamfund og Bæredygtig Forbrug. Dem sætter vi særlig fokus på et år ad gangen. I 2021 prioriterede vi således Rent Vand (6).

Det er Verdensmålenes hierarki, som vi ser det.

Højvande i Vandhaverne

På vej mod Det bæredygtige Albertslund i 2021

Som alle andre blev vi i 2021 også påvirket af Coronaen. Noget måtte aflyses, noget måtte tilpasses og noget måtte laves helt om. Men generelt slap vi nådigt igennem og pandemien er i sig selv et vidnesbyrd om sammenhængen mellem de enkelte Verdensmål. Har vi ikke styr på et mål, i dette tilfælde Sundhed og Trivsel (3) spænder det ben for de andre Verdensmål. Globalt har pandemien betyder flere fattige (1), mere sult (2), dårligere uddannelser (4), flere arbejdsløse (8), mere ulighed (10) osv. osv.

Efter 25 år som Agenda Center Albertslund, blev vi til Albertslund Verdensmål Center den 1. januar 2021. Det er dette første år, vi redegør for i denne beretning med udgangspunkt i vores prioriterede mål. Dertil kommer så Kulturøkologisk Forening, økonomi og medarbejdere, Handleplan 22 og en oversigt over bestyrelse og ansatte. Samlet ser det således ud:

* Mål 6 "Rent Vand" – særlig fokus 2021	side 4
* Mål 13 "Klima"	side 7
* Mål 15 "Livet på Land"	side 8
* Mål 7 "Bæredygtig Energi"	side 16
* Mål 12 "Ansvarligt forbrug"	side 17
* Mål 11 "Bæredygtige Lokalsamfund"	side 19
* Kulturøkologisk Forening	side 26
* Økonomi og medarbejdere	side 30
* Handleplan 2022	side 31
* Bestyrelse og ansatte	side 34

Vores 25 Års jubilæum blev holdt i det fri i Biotopia

Mål 6: ”Rent Vand”

Særlig fokus 2021

I de 26 år AVC (oprindelig Agenda Centeret) har eksisteret, har vi arbejdet med vand – ikke mindst vandbesparelser. Og ved fælles hjælp er vi sluppet ret godt fra det her i byen. I 2020 var forbruget 100 liter per person i døgnet (tallene fra 2021 foreligger ikke endnu). Det er ganske vist 8 liter højere end i 2019, men forbruget er steget over hele landet pga. hjemmearbejde under corona, og vi ligger stadig 9 liter lavere end gennemsnittet i de otte HOFOR kommuner. Alt andet lige betyder det en årlig besparelse for os albertslundere på 5,6 millioner kroner – og så langt så godt. Rigtig godt endda! Men virkeligheden er også, at det ikke er nok kun at fokusere på vandforbruget, for vi kan ikke spare os til bæredygtighed. Bæredygtighed er mere kompliceret. Tingene hænger sammen – og det er her Verdensmålene kommer ind i billedet. Ved at kombinere Rent Vand (6) med Livet på Land (15) er udkommet, at vi også skal sikre rent vand inden det kommer ud af vores vandhaner. Det betyder f.eks. stop brug af sprøjtegifte,

mere økologi, ingen trykimprægneret træ og ”Beskyt grundvandet - Plant træer”. Vi skal altså ikke kun se på selve forbruget af vand, men også sikre vandet, inden vi skal bruge det som drikkevand. Ligeledes når vi kombinerer Rent Vand (6) med Livet i Havet (14). Her drejer det sig om vandet, når vi har brugt det. I sidste ende hælder vi vores spildevand i havet. Jo mere vi forurener vandet, når vi bruger det, jo mere kommer rensningsanlægget på overarbejde og jo mere slipper igennem ud i havet. Derfor: Så lidt kemi i kloakken som muligt, brug færrest mulige rengøringsmidler, køb svanemærkede produktet og toilettet er kun til tis, lort og papir.

På den måde bruger vi Verdensmålene som inspiration til at finde løsninger, der opfylder flere Mål på en gang - og som giver synergi imellem Målene.

Beskyt vandet mod kemikalier!

Vandspare. Vi har en problemstilling med de nye boligområder. De fødes ikke nødvendigvis med vandbesparende udstyr. Derfor har vi besøgt seniorboligerne på Randager og Hjørnegårdsgrunden, målt på vandhanernes vandforbrug og efterfølgende lavet vandsparefolder tilpasset pensionister og gjort klar til at ringe på og uddele perlatorer, når coronaen tillader det.

I forbindelse med undervisning på Herstedøster skole blev vi opmærksom på, at der slet ikke var perlatorer på vandhanerne i madkundskabslokalerne – så dem fik vi sat på.

I december uddelte vi 49 perlatorer fra kontoret, og yderligere 50 ved vores juleaktion i A-centeret.

Vores indsats er nødt til at tage bestik af, at der ikke længere laves Grønt regnskab over boligområdernes vandforbrug. Det betyder, at vi ikke kan målrette vores indsats mod de boligområder, der har de højeste forbrug, vi må i stedet skyde lidt mere med spredhagl.

Uddeling af perlatorer

Blødt vand. I 2021 fik vi endelig taget hul på blødere vand i Albertslund, da det ene af de 3 af HOFORs regionale vandværker, der forsyner Albertslund, fik installeret blødgøringsanlæg. Dermed fik den nordlige del af kommunen blødere vand. I løbet af de næste 2-3 år, når de andre vandværker kommer med, vil vandet blive endnu blødere og resten af byen vil også komme med. Det er et stort skridt, der betyder mindre elforbrug, mindre slid på apparater og mindre behov for rengøringsmidler. På alle måder godt - hvis altså borgerne så rent faktisk også ændrer vaner og bruger mindre sæbe og rengøringsmidler. Det har vi brugt vores platforme og AP til at informere om og besvare spørgsmål om fra borgere, boligområder og i fht. fællesvaskerier.

forbindelse med Grøn Dag fik vi HOFOR til at uddele kalk fra blødgøringsanlægget til borgere til brug som jordforbedringsmiddel i haverne. Efterfølgende har vi arbejdet på at få en permanent ordning, hvor man kan hente kalk på Genbrugsstationen, hvilket dog ikke er lykkedes – endnu.

Kalk fra drikkevandet klar til udlevering på Grøn Dag

Formidling og arrangementer. AP har fået flere artikler om vand, bl.a. om indførelsen af blødt vand og svar på henvendelser om eventuel forurening af drikkevandet. Status er, at det vand, der kommer ud af vandhanen, er kontrolleret og det er rent og fint, men det er ikke en naturlov, at sådan bliver det ved at være. Der foregår aktuelt en regulær kamp i samfundet om det rene vand. Først og fremmest med landbruget på den ene side og deres interesse i at bruge sprøjtegift, og med byen på den anden side og vores interesse i rent drikkevand – den kamp er ikke afgjort endnu.

Kun pis, lort og papir i toilettet

Ved Bydelsfesten i Kanalen deltog vi med en bod med vand og økologi. Samme sted deltog vi i Spis Sammen arrangementet med vandtjek og Grønnere vaner. I Ungecenteret underviste vi to klasser om vand, på Herstedøster Skole var det en 5. klasse, to hold fra Brøndagerskolen fik anskuelighedsundervisning på tur i Kanalen og vi inviterede på cykelture til klimasikring i Ballerup og Vallensbæk. I A-centeret stillede vi en bod op og udleverede Svanemærket vaskemiddel. Og i vores vinduer har vi haft vandudstillinger. Da regnen var værst, og de Våde enge i Kongsholmparken løb over, lavede vi en film on location til de sociale medier. En gruppe studerende fra CBS kom forbi for at høre om vores vandspareindsats.

HOFOR. Vi har en god berøringsflade og et godt samarbejde med HOFOR, bl.a. fordi Povl er valgt som forbrugerrepræsentant i HOFORs vandbestyrelse. To nye store projekter var vi til møder om, dels de nye planlagte boringer i Vestskoven og dels den nye våde eng i Egelundparken. Mere omfattende var samarbejdet omkring Svinepytten. Det stod på det meste af året. Både om evalueringen af det fysiske anlæg (hvor især Naturgruppen kritiserede sten/beton kanten rundt om bassinet), koordinering af den nye beplantning (hvor kommunen og Naturgruppen også var interessenter) og selve formidlingen af det nye ”klima- og natur bassin” med artikler, nyhedsbreve, ture og selve åbningsarrangementet.

Til årets dialogmøde mellem græsrodderne og HOFOR var deltagerne fra Albertslund igen den største gruppe, hvilket fortæller noget om, at interessen for vand bare er stor i Albertslund.

Slip haven fri. Kampagnen for ”Giftfri have” er nu blevet til ”Slip haven fri” (<https://sliphavenfri.dk>). Den nye kampagne indeholder (selvfølgelig) stadig, at haven skal være giftfri, men kampagnen fokuserer bredere på livet i haven, og den er derfor lettere at forstå og lettere for os at bakke op om og forklare. Men ellers tog debatten om pesticider en drejning, da en VA-afdeling ville til at bruge

gift igen, på trods af en beslutning på VA's generalforsamling. Argumentet er at alternativerne til gift udleder mere CO₂, er langsommere at bruge og derfor dyrere. Problemet er bare at gift er gift, og det skal ikke i grundvandet. Boligafdelingen har nu opgivet deres forehavende, men dilemmaet eksisterer fortsat.

Andet. I stedet for salt følger vi arbejdet i en boligafdeling med at finde erstatninger til glatførebekæmpelse. Det bedste er nok en kombination af grus, fejekost og tømiddel, der ikke skader planter, belægninger og hundepoter. Vi fik flere henvendelser, da der i sommers indtraf fiskedød i Kanalen. Selvom der blev udtaget vandprøver til analyse, fandt vi aldrig ud af, hvad fiskene døde af – men det har været effektivt, for der har stort set ikke været fisk siden.

Mål 13: ”Klima”

Alle vores handlinger har klimakonsekvens. Vores forbrug, vores transport, vores produktion, vores fritidsaktiviteter, vores investeringer – alt har en klimakonsekvens. Stor eller lille. Negativ eller positiv. Derfor ser vi heller ikke vores klimaindsats som en isoleret selvstændig indsats. Den er bundet op på alle andre handlinger, som når vi arbejder med adfærd, anbefaler at spise mindre kød, bruge genbrug, slide tøjet op, sortere affaldet bedre, købe en elcykel, isolere huset, afskaffe haveaffald, plante træer osv.

Alle de forskellige klimarelaterede indsatser beskrives i denne beretning under de andre Mål. Derfor er dette afsnit ganske kort.

Bedsteforældrenes Klima Aktion (BKA). BKA i Albertslund arrangerer offentlige møder, stiller op i A-centeret og blander sig i den offentlige debat – og vi samarbejder med dem. Det offentlige møde om landbruget og klimaet med Keld Hansen var vi medarrangør på, og vi hjælper dem med tryk af løbesedler og plakater, opbevaring af materialer, lån af lokaler og udstillingsmateriel samt formidling.

Klimamarch 2022. Dialogen i kølvandet af den Corona-aflyste Klimamarch fra Holbæk til København i 2020, har udviklet sig i en ny retning i 2022. Nu fra Esbjerg til København – med overnatning i Albertslund den 16.9. Vi planlægger sammen med BKA at tage os af marchen her i byen og skabe en god begivenhed.

Undervisning. Vi havde klimaundervisning i ni 7., 8. og 9. klasser på Herstedvester Skole og en 6. klasse på Herstedøster Skole. To klasser på Herstedøster Skole fik undervisning i klima, madkundskab og vegetarmad, og vi havde besøg af en gruppe studerende fra RUC, der skulle høre om klima og bæredygtighed i Albertslund.

Mål 15: "10 % mere natur"

Naturens store kredsløb er en stor sammenhængende fødekæde med ufatteligt mange led. Led af "opbyggere", som planter og træer, der opsamler solens energi, kombinerer den med vand og næringsstofferne i jorden og på forunderlig vis skaber maden til "nedbryderne", dvs. svampene, ormene, dyrene og os mennesker! Nedbrydernes affaldsstoffer er så igen byggesten / næringsstoffer til opbyggerne.

Det er leddene i denne smukke fødekæde, vi mennesker systematisk er ved at pille ud. Og selv om der er ufatteligt mange led, så er antallet ikke uendeligt. Derfor vil kæden bryde på et tidspunkt. Hvad der så sker, kan vi ikke forudse, men det bliver ikke kønt! Allerede nu er antallet af arter, der uddør, rekordstort. Antallet af insekter og fugle er styrtdykket, og arealer med byer og dyrkede monokulturer presser den vilde natur.

Det er en global udvikling, og den er vi en del af i Albertslund. Bøtten skal vendes og derfor vil vi skabe 10 % mere natur i Albertslund. Vi skal have 500.000 nye træer. Vi skal skabe rum til mere vild natur. Vi skal undervise og vi skal inspirere alle albertslundere til at gøre, hvad de kan, hvor de er. I AVC ser vi det som en bunden opgave at skabe mere natur. Derfor var vi også meget glade, da vi den 1. februar kunne ansætte Pernille (der er biolog), til at kaste sig ind i netop den opgave.

For at gøre Mål 15 "Livet på Land" nærværende for os og generelt i Albertslund sammenhæng, har vi oversat det til "10 % mere natur".

Det er ikke kun levende træer, der er godt for biodiversiteten. Her lægges dødt ved ud på Herstedlunds Savanne

10 % mere natur har to hovedspor

Det ene hovedspor er ”Mere biodiversitet” og her er omdrejningspunktet Biotopia i Birkelundparken. Det andet hovedspor er ”500.000 nye træer”, og her er omdrejningspunktet Vestskoven, men også kommunale arealer og private haver.

Biotopia – stedet vi skaber mere natur!

Der kom meget nyt til i Biotopia i 2021. Vi fik indviet Oplevelsesstien. I det nye rådnebur var det døde rådyr anskuelighedsundervisning i naturens nedbrydningsprocesser. ”De tre høje” er tre forskellige biotoper af henholdsvis kalk, træ og sten. Vi fik lavet et oplevelsesrum med forårsblomsterne vintergæk, anemone, skovtulipan, eksotiske biodiversitetsvenlige frugtbuske: pærekvæder, figen, sort morbær, tarmvriderøn, mispel, surbær, storfrugtet hassel, lille japankvæde og kræge, plantet stauder under de tre ege: krybende læbeløs, skovmærke og skovjordbær samt sået en masse blomsterfrø. Også et område med vildroser af 10 forskellige arter blev plantet – de er ikke så prangende, som de klassiske roser, men smukke og fulde af pollen til insekterne. Vi fik lavet en Biotopia-plakat, i grusbedet kom der trædesten, vedmuren blev forlænget og kvashegnet fyldt op, de indledende skridt blev taget til et næringsstof-bed og HOFOR fik vand i Svinepytten, så vi nu har permanent vand i Biotopia. Og vand er liv samtidig med, at det er fortællingen om klimasikringen af Albertslund.

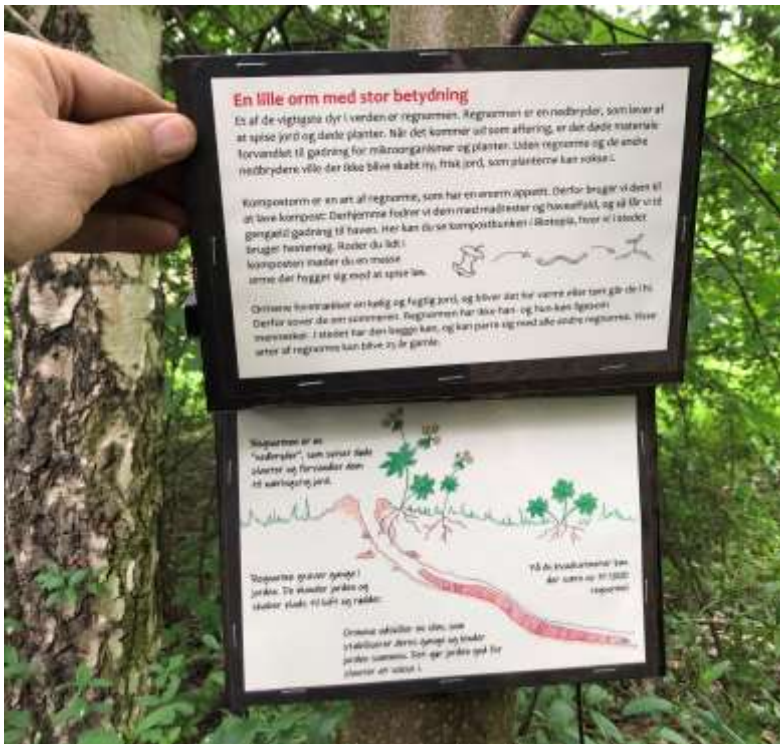
Øverst: Kom med på Oplevelsesstien

Midt: Officiel åbning af Oplevelsesstien

Nederst: Små insekthoteller til små størrelser

Alt i alt har vi nu en masse biodiversitet at vise frem og en masse store og små forunderlige naturfortællinger til skoleelever, pensionistklubber, dagplejen og alle andre besøgende. Projekterne blev hjulpet på vej af Friluftsrådet med en bevilling på kr. 95.000, mod at vi selv lægger kr. 67.000 – og det gør vi gerne 😊.

Oplevelsesstien. På Oplevelsesstien har vi rum (oplevelsesrum) med klaplåger, hvor vi fortæller de store historier om jorden, der ikke bare er jord, om geologien og hvor stenene kommer fra, om planterne, der spiser sollyset, om planterne der er vores eksistensgrundlag, om styrken ved forskellighed i naturen, om hvordan træerne kommunikerer, om livet og døden i naturen, om den lille orm med stor betydning og om svampen – nedbrydernes konge. Oplevelsesstien blev indviet med hjælp fra børn fra Børnehuset Hyldespjældet. Planen er at udvide Oplevelsesstien og etablere flere oplevelsesrum med informative klap-låger.

Informativ klaplåge i Biotopia

KØF i Biotopia. Den første onsdag i månederne april til november stiller medlemmer af Kulturøkologisk Forening (KØF) op og giver en uvurderlig hånd med i plejen og udviklingen af Biotopia. Uden frivillige ville opgaven være uoverskuelig. Således var det f.eks. KØF, der banede vejen for Oplevelsesstien, lavede opslagstavle, gjorde klar til næringsstof-bedet, skar stammer op til vedmuren og flækkede stolper på gammeldags vikingemaner til nye bænke.

Svinepytten – biodiversitet og klima. HOFOR fik udgravet og tætnet Svinepytten, så den nu kan rumme 3.100 m³ skybrudsvand. I dialog med HOFOR, kommunen, entreprenøren og Naturgruppen er beplantningen retableret. Dog er store dele af søens brinker friholdt og ligger hen uden muld, kun med råjord. Det ser bart ud, men der er mening med galskaben. I den næringsfattige råjord kan vilde blomster og urter klare sig i konkurrencen med græs, brændenælder og tidsler. De vilde blomster og urter er vigtige for et mangfoldigt insektliv. Det, der derfor starter bart og goldt, vil tage revanche og blive til et flor af forskellighed. Allerede 3 måneder efter at HOFOR havde forladt ”byggepladsen”, registrerede vi 77 arter, der var kommet af sig selv i råjorden omkring Svinepytten. Det bliver spændende at følge den videre udvikling.

Især Naturgruppen var utilfreds med betonkanten rundt om Svinepytten. Det affødte megen korrespondance, møder på stedet, og forsøg med beplantning på måtter og omkring ind- og udløbs bygværker. Udviklingen følges i 2022, og erfaringerne tages med, så fremtidige bassiner kan fremstå mere naturtro.

Biotopia fra dronehøjde, med Svinepytten øverst til højre

Sammen med HOFOR inviterede vi til åbning af Svinepytten den 23. september hvor 35 mødte frem. I skrift og på film har vi formidlet arbejdet med Svinepytten.

Undervisning og ture i Biotopia. Biotopia har vist sit værd i undervisnings sammenhænge bl.a. i skolernes Science-ugen, hvor vi havde besøg af 11 udskolingsklasser fra Herstedøster, Herstedvester og Egelundskolen. Gennem året har 10 andre klasser været på besøg, to hold fra Ungecenteret og et lommepengeprojekt fra Høje Tåstrup Ungdomsskole. Ud over det talte ord, har mange af dem hjulpet med praktiske opgaver, som at bygge videre på det store insekthotel, brændemuren, kvashegnet og plante stauder, anemoner og forårsløg. Dagplejen har fået en tur 3 gange. I alt 11 dagplejere og alle deres børn. I øvrigt er dagplejerne ret gode til selv at bruge Biotopia. Det håber vi også, skolerne med tiden vil blive, så vi ikke skal være med og tegne og fortælle hver gang.

I oktober arrangerede vi, sammen med DN, kurset ”Lær at slå med le på blomsterengen”, hvor vi samtidig fik fjernet det afslåede materiale fra grusbedet, så vi bevarer det næringsfattigt. Interessen var stor med 16 deltagere, og derfor overvejer vi at følge op med et kursus i, hvordan man slår med le og sliber den.

Fest i rådneburet – anskuelighedsundervisning i høj klasse

Endvidere har vi lavet ture og haft besøg af Hyldespjældets seniorgruppe, Galgebakkens seniorklub, en gruppe ledige kvinder i samarbejde med ABC, Kulturhuset Birkelundgård, Socialdemokratiets ældre klub ”Ældrestyrken”, fire særlige ture på oplevelsesstien, en cyklistforening fra Glostrup,

kommunen og Enggaard (entreprenøren på fængslet) og vi tog imod Frivillighedscenterets Fællesskabsstafet først i Biotopia, siden på engen ved rådhuset.

Andet. Kommunen opsatte to store borde-bænke-sæt, og vi er i dialog om yderligere bænke. Naturskolen har hjulpet os med kontakt til skolerne og vi har overtaget Verdensmåslunden, med vedligehold af skilte, fra dem.

Et perspektiv, vi har med Biotopia, er at gøre den til centrum i en ny stor "Biodiversitetspark Albertslund". Parken kommer til at ligge inden for en cirkel med en radius på en kilometer, der har centrum i Biotopia. Parken vil række langt ud over Birkelundparken og ind i mange boligområder. Her vil vi beskrive alle de spændende biodiversitetstiltag, der findes, og som kan inspirere andre.

Biodiversiteten vokser ikke kun i Biotopia. I samarbejde med kommunen etablerede vi engen ved rådhuset på tidligere græsarealer. Græstørvene blev fjernet, et nyt vokselag lagt ud, frø sået, planter plantet, plantemåtter lagt på i et skygget hjørne, en stor træstamme "smidt" i et

andet hjørne og fuglekasser og insekthotel sat op. Skilte, folder om 10 gode råd til haven og en QR-kode fortæller om projektet.

Den nye eng ved rådhuset

I bestræbelserne på at brede biodiversiteten ud, inviterede vi til "Åben, Vild Have" den 1. juni i samarbejde med 6 haveejere, der slog havelågen op. Interessen var stor med i alt 140 besøgende, så vi gentog med 4 andre haver i oktober med 60 besøgende.

Åben vild have – en god ide!

I juni arrangerede vi cykeltur med 12 deltagere, rundt for at se nærmere på de nye biodiversitetsbede, der er poppet op på både kommunale arealer og i boligområderne. På en regnfuld efterårsdag kom der forståeligt nok kun tre til vores frøsamlingsstur på Hyldemarken. Vi gentager turen en solbeskinnet efterårsdag i 2022....

33 gik med på turen i Egelundparken, hvor kommunen har tyndet kraftigt ud i træerne af hensyn til biodiversiteten. Derfor var det et godt sted at se på og diskutere forholdet mellem træer og biodiversitet.

Bi-have i Vest

Endvidere hjalp vi med opreklamering af Natur & Ungdoms og Danmarks Naturfredningsforenings ”Vild mad i Vestskoven”, bibliotekets ”Den vilde have” og Naturgruppens borgermøde forud for kommunevalget om ”Naturen i Albertslund”.

På tur til biodiversitet

Vision Store Vejle Å. Store Vejleådalene kunne være et enestående sammenhængende naturområde - hvis det fik lov. Og det får det måske. Projektet startede med ønsket fra de fire kommuner i I/S Vallensbæk Mose (Høje Taastrup, Ishøj, Vallensbæk og Albertslund) om at omlægge Store Vejleå til et forløb uden om Tueholm og Vallensbæk sø, så spærringen ved udløbet fra søerne kan fjernes, vandkvaliteten forbedres og laksefisk få fri adgang til gydebankerne opstrøms. Kommunerne bad os om at arbejde med ideen, konkretisere den og gå i dialog med interessenter og fonde, for at undersøge muligheden for finansiering. I løbet af processen udviklede projektet sig fra omlægning af åen, til at omfatte en vision for hele åen og ådalen fra vikingebroen til udløbet i Køge bugt. Visionen er at skabe et sammenhængende område, lidt a la en nationalpark, med fokus på natur, kultur, friluftsliv og formidling af verdensmålene. Projektet skal samtænkes med et andet projekt, der handler om at sikre og genskabe lavbundsområderne i ådalen af hensyn til både natur og CO2-binding. De fonde, vi har kontakt med, har vist interesse for projektet, så vi er fortrøstningsfulde.

500.000 nye træer – en bunden opgave!

Vestskoven bliver urørt! Årets helt store nyhed kom i oktober, hvor Folketinget besluttede at udlægge 30.000 ha statsskov som urørt - herunder Vestskoven. Det er et paradigmeskift i dansk skovdrift, som vi måske skal helt tilbage til fredsskovforordningen i 1805 for at finde mage til. Dermed fik forudsætningerne for opfyldelsen af målet om 500.000 nye træer i Albertslund også en god håndsrækning, vi

dårligt havde turet håbe på. Men der er stadig lang vej, og i første omgang skal Vestskoven nu omlægges fra produktionsskov til urørt skov. Det er ikke noget, der sker fra den ene dag til den anden. Det er en årelang omstillingsproces, hvor paradoksalt nok de store områder med nåltræer i skoven skal fældes, for at skabe plads til hjemmehørende løvtræer, og i det hele taget skal skovens driftsplaner grundlæggende gentænkes. For at kommunens ønske om 500.000 træer ikke blive glemt eller klemt i den proces, holder vi borgmesteren orienteret om udviklingen og dialogen i gang med Naturstyrelsen. Allerede i marts havde vi det første møde med skovridderen og borgmesteren.

Den store plantning på 1,4 ha ved Herstedhøje, vi egentlig skulle have plantet i 2020, blev heller ikke til noget i 2021. Den er igen corona-udsat; nu til foråret 2022.

Kommunen er også selv gået ind i arbejdet med at finde egnede arealer til træplantning. I første omgang har forvaltningen peget på 7 kommunale ha.

Vi har været i dialog med COOP folkeskove, om bl.a. støjvoldene langs motorvejene. Det synes dog ikke realistisk at plante sammen med dem, da de er interesseret i større sammenhængende arealer.

Generationslunden. Til gengæld fik vi tilplantet det første større kommunale areal. Det blev Generationslunden i Kongsholmparken, som vi fik realiseret sammen med DN lokalt. Forarbejdet var dels en ansøgning via Danmarks Naturfredningsforening til Velux-fonden, men også placeringen var et stort arbejde. På kortet har Generationslunden været placeret i ”nord og syd og øst og vest”, og den blev flyttet ”lidt til den ene side og lidt til den anden”, inden den fandt sin endelige placering. For pludselig kom der mange interesser i spil, lige fra fodboldklubben og Børnefestugen, til rideskolen og Dyregården. En vigtig erfaring at tage med, når man betænker, at målet er 500.000 træer, og i Generationslunden skulle vi bare plante 900! Men vores oplevelse er heldigvis, at alle meget gerne vil have flere træer - bare ikke nødvendigvis der, hvor de selv plejer at bruge arealet. Det er en stor udfordring! Samtidig er der også en udfordring, når arealerne er fundet, om de så skal udlægges til træer, vilde enge eller vådområder. Biodiversitet kan man opnå på flere måder, og vi må konstatere, at vi har en opgave i at forklare, at træer altså også booster biodiversiteten (samtidig med at de trækker CO2 ud af atmosfæren, beskytter grundvandet og køler byen).

Generationslunden er en biodiversitets- og klimagave fra den ældre generation til den yngre (og de kommende). Derfor fik vi også både pensionister, børn og unge til at være med til plantningen fra den 22. november og frem til indvielsen den 26. november. Forud for plantningen blev arealet pløjet og harvet, og så kom der ellers børnehavebørn fra Sydstjernen i deres orange veste, engagerede frivillige med spade i hånd og tre klasser fra Det frie Gymnasium for at plante træer, buske og anemoner. Til selve indvielsen dukkede 30 op.

Vi kan kun være tilfredse med resultatet. Alle fik en god oplevelse, der var godt engagement fra både unge og gamle, og indtrykket er, at albertslunderne er med på træer og biodiversitet.

Samtidig med Generationslunden fik kommunen pløjet 5 felter op ved foden af Høgshøjberget. Vi hjalp med planlægningen og det praktiske, men af hensyn til Børnefestugen blev 3 af felterne, efter en del forhandling, opgivet igen. De to tilbageværende felter blev dels tilplantet af frivillige fra VA 4 Syd, hvorfor det ene felt nu uofficielt hedder "4 SYD lunden", og dels med hjælp fra en 3. klasse fra Lilleskolen, to klasser fra Ungecenteret og Materialegården.

Alle planter træer

Træregnskab Ultimo 2021 har vi registreret 3.821 træer (og buske).

Samarbejde. En forudsætning for at nå 10 % mere natur i Albertslund er gode samarbejder (Partnerskaber, Mål 17) – og vi har mange samarbejder med boligområder, skoler, gymnasier, foreninger, Materialegården, forvaltningen og ikke mindst Naturgruppen, der består af byens natur- og friluftsföreninger. Sammen med Naturgruppen har vi lavet "10 % gruppen", der koordinerer, diskuterer og udstikker retningen for arbejdet. I AVC er vi sekretariat for gruppen, og vi skriver artikler til AP, hjemmeside, Facebook, beboerblade og laver nyhedsmails til mailnetværket.

Andet. Igennem året har vi været inde over en stribe andre "10 % Mere Natur" aktiviteter i Lange Eng, Hedemarken, Røde Vejmølle Parken, Birkelundsvej, Banehegnet, VA 4 Nord, VA 4 Række, VA 6 Vest, Galgebakken, Herstedvester landsby, AB Vest, ABC, VA, Bo-Vest, VA 5 Kanalen, Hyldebjerg, Humlehusene, Topperne, Møldalsparken, private, Materialegården, Klimaskovfonden, Naturfredningsforeningen, Vild med Albertslund, 60+ bladet, P3, P4, Hersted Industripark, Vild Kommune, Røde Kors, Tyrkisk Kulturforening, virksomheder i Værkstedsgården, kommunens BID møder for erhvervslivet, Anstalten ved Herstedvester og selv havde vi en spændende ekskursion til Maltfabrikken i Ebeltoft og Økologiens Have i Odder.

Mål 7: ”Bæredygtig Energi”

Al bevægelse, al produktion, al tankevirksomhed, simpelthen alt kræver energi. Uden energi sker der absolut intet! Derfor skal vores liv og samfund også bygge på vedvarende energi. Energikilder som olie, kul og gas slipper op, forurener og ændrer klimaet. Vi er nødt til at omstille til vedvarende energi. For at det kan lade sig gøre, skal vi både nedsætte vores energiforbrug og omstille forbruget til el fra vedvarende kilder - ikke mindst fra vindmøller.

Det er derfor efterisolering, lavtemperatur fjernvarme og ladestandere til elbiler er så vigtig.

Ladestandere. Efterspørgslen på ladestandere til elbiler er stærkt stigende. Vi sidder med i udvalget i kommunen, i VA's Verdensmåludvalg og en boligafdeling. Vi er ikke eksperter ud i det tekniske, men anbefaler at boligafdelingerne tænker stort. Forstået på den måde, at tiden er inde til at tænke i mange ladere, ikke en enkelt hist og pist, for så skal man ud at grave op igen og igen og få lidt mere strøm ført frem hver gang. F.eks. besluttede Stadionparken meget inspirerende at etablere 117 ladepunkter, en til hver husstand. 5 almene boligafdelinger i Albertslund fik i 2021 tilskud fra Bolig- og Planstyrelsen til installering af ladestandere i 2022.

Der er allerede mange ladestandere i byen, ex. her i Lange Eng

Brændeovne. Røg fra brændeovne kan være meget generende for naboerne, ud over at det er meget forurenende. I Albertslund har vi heldigvis fjernvarme, men især i landsbyerne er der flere, der fyrer med brændeovn. Vi har tidligere lavet en kampagne i Herstedvester og den ”oversatte” vi og genbrugte i Herstedøster. For beboerne er det vigtigt, at vi som udefrakommende part kan gå ind og påpege problemerne og generne, da de nødt vil kritisere deres naboer, med risiko for at få konflikter og nabostridigheder.

Andet. Solceller er ved at blive aktuelle igen i Albertslund. Vi har været i kontakt med rådgiverne i Kuben, der for kommunen arbejder på en plan for udrulningen af solceller i byen. Vi har informeret om den nye energimærkning og hjulpet borgere med varmeproblemer og med at forstå deres regninger. Pga. Corona har vi ikke tilbudt varmetjek med termografering i private hjem; derfor blev det kun til et enkelt besøg i Godthåbsparken.

Mål 12: ”Ansvarligt forbrug”

Klodens ressourcer er i sigens natur begrænsede. Vi har kun dem, vi har! Og skal der være nok til samtlige kommende generationer de næste tusinder og millioner af år, skal ressourcerne genanvendes – ikke bruges en gang, for så at blive brændt og ødelagt. Som Albertslund og albertslundere har vi ikke direkte indflydelse på de ressourcer, der indgår i produktionen af varer. Vores indflydelse er mere indirekte via vores forbrug, vores efterspørgsel og vores vilje til at insistere på at ressourcerne skal genanvendes – og vi skal tage ansvar og fokusere der, hvor vi kan gøre en forskel.

Derfor har vi strammet Mål 12 ”Ansvarligt Forbrug og Produktion” op til ”Ansvarligt Forbrug”, så det passer til vores virkelighed.

Ny affaldsplan og -regulativ. Folketinget har besluttet, at alle husstande skal sortere i 10 fraktioner. I forvejen sorterer vi i Albertslund i 7 fraktioner, så det er ikke verdens største omvæltning at skulle have fødevarerkartoner, tekstiler og farligt affald med ved husstanden, men alligevel skal Folketingets beslutning omsættes til konkret Albertslund-virkelighed i vores affaldsplan og -regulativ. Det krævede en omfattende dialog og møder med boligområderne, og det bad kommunen os om at tage os af.

For boligområder med nedgravede beholdere eller minicontainere i affaldsøer giver de nye krav ikke nævneværdige udfordringer. For boligområder med 3 stk. to-delte beholdere ved husstanden giver det nogen steder pladsproblemer at skulle have en beholder mere. Der, hvor udfordringen er virkelig stor, er i de boligområder der har affaldsstativer, fordi affaldsstativerne skal opgives til fordel for affaldsøer eller to-delte – eller en kombination.

Alt i alt har det betydet stribevis af besigtigelser i boligområderne og møder med bestyrelser, affaldsudvalg, informationsmøder og generalforsamlinger. Vi har lavet et hav af kapacitetsberegninger, design af affaldsøer og en container-skjuler-folder. I tilfældig

rækkefølge har vi været i Gadesvinget, Rigelvænget, Vridsløselille landsby, Vegavænget, Albertshave, Askebo, Herstedøster, Den Østrigske Villaby, Radiobo, Miravænget, Ulfbuen, Rødager, Trippendalsparken, Kirsebærgården, De røde Elmehuse, Polarisvænget, Antaresvænget, Røde Vejmølle Parken, De gule Elmehuse, Stadionparken, Herstedøster Villaby, Snebærhaven, Snebærhaven andel

På besøg på Buernes genbrugsplads

Herstedvester, Herstedlund 4, Kirsebærgården, Blommegården, VA 4 Nord, Kanalens Kvarter, Roholmparken, Morbærhaven og Anstalten ved Herstedvester. Andre boligområder, personer og en enkelt virksomhed har vi været i dialog med, og vi har løbende koordineret med Affald & Genbrug i kommunen.

Til generalforsamling i Stadionparken

Dermed er boligområderne nu ved at være klædt på til at træffe den endelige beslutning i foråret 2022 om deres kommende affaldssystem, efter at kommunalbestyrelsen i december vedtog affaldsplanen og -regulativet. De nye affaldssystemer skal implementeres i slutningen af 2022, hvorefter vi så endelig kan komme i gang med det, det hele egentlig handler om: At sortere mere! At få ressourcerne ud af affaldet! At få mere genanvendt!

Uddeling af udstyr. I takt med at der bygges nye boligområder, kommer der nye borgere til byen, og de skal selvfølgelig have informationsmateriale og udstyres med grønne spande og poser til sortering af madaffald. Det har vi hjulpet kommunen med i Lækrogen, Rådhus Have og seniorboligerne på Randager og Hjørnegårdsstræde.

Selvom vores madaffald nu sendes til biogasanlæg, er der nogen, der fortsat gerne vil have en kompostbeholder. Vi har en aftale med Hyldespjældet om, at vi må genbruge dem, de ikke selv bruger mere, og derfor har vi kunnet levere to til Randager, fem til Hjørnegårdsstræde, fem til Lange Eng, en til en beboer i Krebsens Kvarter og en til en på Mørkager.

Drivhuset. Der er nu 40 frivillige, der passer Drivhuset og Bogladen – imponerende. For at få lidt struktur på det hele og aftale hvem, der taler med kommunen, har de lavet en forening ”Drivhusets venner”. AVC er med i bestyrelsen som observatør, fordi vi hjælper de frivillige med alt fra Facebookopslag og navneskilte, over mødelokaler og referatskrivning til udarbejdelse af vagtplaner og uddeling af julegaver.

Stiftende generalforsamling i Drivhusets venner

Andet. Affaldsindsamling er en klassiker (heldigvis). Vi har et godt samarbejde med ABC om affaldsindsamling omkring både jul og nytår samt i løbet af året, hvor vi også indlagde affaldsquiz. En af gangene også i samarbejde med Natur og Ungdom.

Til Naturfredningsforeningens årlige affaldsindsamling lånte vi snappere ud til Røde Vejmølle Parken, Godthåbsparken og Lindely, og i to andre boligområder var vi også med til at organisere indsamlingerne. Vores affalds-indsamlings-foto-konkurrence var ikke noget tilløbsstykke, men vi fik da kåret vinderne af et cykeltjek hos cykelhandleren og et kirsebærtræ.

På Lodager, Lavager og Mørkager opstod et sorteringsproblem, fordi skraldemændene ikke fik stillet beholderne tilbage på deres vante plads. Når beboerne ikke opdagede, at der var byttet rundt på beholderne, kom de deres sorterede affald i de forkerte rum. Det krævede lidt detektivarbejde, løfte låg, information og dialog. Tilsvarende hjælper vi også kommunen med at tjekke sortering i affaldsøer og tømningfrekvenser, når der skal udarbejdes informationsmaterialer, eller ved borgerhenvendelser.

I Rådhusdammen var der brug for en indsats for at forbedre sorteringen, og derfor aftalte vi med bestyrelsen og varmemesteren at ringe på dørene, lave plakater og doorhangere.

Lejre kommune kom på besøg for at høre om, hvordan vi breder viden om affaldsordning ud til borgerne i byen. I Hyldebjergdets Børnehus afholdt vi det (efterhånden traditionsrige) årlige byttemarked og på Lilleskolen fik 3. og 4. klasserne affalds-undervisning.

Mål 11: ”Bæredygtige Lokalsamfund”

Udviklingen og hele verden skal gøres bæredygtig. Men det kan i princippet kun ske, hvis hvert enkelt element, altså hvis hver enkelt by og lokalsamfund, bliver bæredygtig. Alle puslespil består som bekendt af brikker, og mangler der bare en brik, går det ud over hele spillet. Vores ansvar i Albertslund er at gøre ”Puslespillet Albertslund” bæredygtigt. Derfor skal de enkelte boligområder, vores lokalsamfund, også gøres bæredygtige. Det handler både om det tekniske / forsyningsmæssige som el, varme, vand, transport og udlægning af grønne områder, og det handler om vores vaner og adfærd, om den måde vi tænker, handler og lever i det daglige. Bæredygtige Lokalsamfund er således et meget favnende Verdensmål.

Derfor har vi også taget alt det, der ikke nødvendigvis passer som fod i hose i de andre Verdensmål med her.

Hvad har Coronaen lært os? Det har vi gjort os nogle tanker om, og lavet fem nedslag på det vi mener, vi skal tage med os fra Coronatiden.

- For det første er det fællesskabet. Coronatiden har været kedelig og meget hver for sig. Vi har brug for fællesskabet, men det kommer ikke af sig selv. Nogen skal skabe det. Giv energi til fællesskabet!

- For det andet er det naturen. Vi har brugt naturen meget mere og fået øjnene op for, hvad den kan gøre for os og ved os. Frisk luft og nye oplevelser. Gå 10.000 skridt om dagen!

- For det tredje er der ferien. Vi har fundet ud af, at ”langt væk” ikke altid er bedre. At der er masser af fede steder tæt på, i Danmark og vores nabolande. De ligger bare og venter. Flyv mindre!

- For det fjerde er der forbruget. Vi fik tid til at tænke, før vi handlede. Dankortet var ikke så glødende. Vi kan godt forbruge mere intelligent, med blik for ressourceknaphed, forurening, biodiversitetskrise og klimaforandringer. Hold fast i de nye forbrugsvaner!

- For det femte er der sundheden. Vi oplevede, hvad god hygiejne betyder. Hvordan et lavere gear giver mindre stress. Vi lærte at dårlig dyrevelfærd med lidt plads, giver større sundhedsrisiko. Økologi er mere plads, bedre dyrevelfærd og mere sundhed!

Fremvisninger. Normalt er vi to gange om året guide på en bustur for nye kommunale medarbejdere rundt i byen. Det satte Corona en stopper for. Men mindre grupper på cykel har godt kunnet lade sig gøre. Således var vi rundt med Freja, Enggaard og kommunen for at vise og tale om byens fællesskaber. Projektfolkene i Coop Byen fik en anden tur. Den kommende overborgmester i København, Sofie Hæstorp Andersen, cyklede vi rundt med, for at vise bl.a. klimasikring, boligområder og Biotopia. Hyldebjergvejens seniorklub lavede vi en tur for ud i Vestskoven. Sammen med biblioteket var 25 med på en tur ud til ”bjergene” i Vestskoven. Kunstneren, der lavede den store naturtro, men kunstige sten i Egelundparken, havde vi med på en ”studietur” for at fortælle om stedet, hvor stenen skulle ligge. Samme sted havde vi også en tur med journalisten, der skulle lave lydvandring for kommunen, lige som vi talte med journalisten, der skulle lave podcast for kommunen. Endelig fik vi besøg af byens nye kommunaldirektør, der fik historien om AVC.

Seniorklub på guidet tur

I anledningen af Jordens Dag, lavede vi en film om affaldshåndteringen til KU, og med DTU gik vi i dialog for at skrue et undervisningsprogram for Danida sammen, med en uge i Albertslund for internationale studerende. Endvidere har vi aftalt med kommunen, at vi fremadrettet skal tage imod nye borgere i byen med et tilbud om en guidet cykeltur, hvor vi viser de nytilkomne deres nye by.

Grøn dag. Dagen blev flyttet til september. Det var første gang i 25 år, den ikke lå i foråret. Men konklusionen er, at det kan godt lade sig gøre i efteråret. Der kom mange besøgende, og alle aktører i boderne var tilfredse, selvom der selvfølgelig ikke blev solgt så mange udplantningsplanter. Vi snakkede om 10 % mere natur, Biotopia, 500.000 træer, vand, vilde

bier, solgte bi-hoteller og fuglekasser og ikke mindst uddelte hvidløg. Mange hvidløg, som er en af de eneste afgrøder, der skal sættes i efteråret. Samtidig fik vi næsten 100 nye medlemmer til vores "10 % mere natur" mailnetværk.

Igen i 2021 hjalp vi på konsulentvilkår med til at organisere Grøn Dag for kommunen, lige som vi lavede Affald & Genbrugs udstilling.

AVC på Grøn Dag

Stop Spild og Overskud. Ud af uoverensstemmelserne i Stop Spild opstod Overskud, så vi nu har to madspildsorganisationer i byen. Vi har først og fremmest en relation til Overskud. Ikke fordi vi spiller nogen aktiv rolle, men vi bidrager med vores kopimaskine, kontakter ind i kommunen og hvis de ellers måtte have behov for vores hjælp. Også Natur og Ungdom og Bedsteforældrenes Klimaaktion hjælper vi med kopiering.

Fra ACA til AVC. Den 1. januar 2021 skiftede vi navn efter 25 år som Agenda Center til Verdensmål Center. Generelt blev navneskiftet taget rigtig godt imod, men vi fik også kommentarer om, at Agenda Center var et godt og kendt navn. Vi har dog ikke fortrudt. Verdensmål Center er det helt rigtige navn nu.

Til markering af navneskiftet, udarbejdede vi hæftet "Hverdagsmål. For børn og voksne – nybegyndere, øvede og Verdensmålmestre". Det husstandsomdelte vi med god respons. På Facebook lagde vi en video op, der nåede ud til 15.000 og som 2.300 interagerede med. AP bragte meget venligt vores baggrundsfortælling om navneskiftet. Artiklen sendte vi også ud i netværket. Der var udfordringer digitalt med mail og www. En del skyldes formentlig, at vi staver adresser med "å" og ikke "aa" (men vi er dog garderet, for vi ejer både verdensmålcenter og verdensmaalcenter). Der var også en del formelt i fht. Virksomhedsregisteret, banker, forsikringselskab, tele osv., så det blev en større omgang, men alt i alt tænker vi dog, at navneskiftet også har været med til at skabe bevidsthed om Verdensmålene i byen.

AVC 25-års jubilæum. Med lidt corona-forsinkelse fejrede vi i oktober Verdensmål Centerets 25-års jubilæum – eller ret beset var det jo Agenda Centerets 25-års jubilæum. Det foregik i Biotopia, hvor 50 gæster kiggede forbi. Vi havde ikke ønsket os gaver, men ville gerne have hjælp til at plante en vildroselund – og det fik vi! På den måde fik vi kombineret det festlige med et praktisk bidrag til mere biodiversitet i byen. Tak til alle der kiggede forbi for at hilse på, til en snak og som hjalp med at plante 😊

Jubilæumstale ved formand for Verdensmål Centeret, Tove Jensen

... og der blev plantet

... og skabt overblik

... og der blev tid til en god snak

AVC – internt. Det var stort, da vi den 1.2. endelig blev tre medarbejdere igen, og nu kunne sætte fuld skrue på 10 % mere natur. Det affødte også ændringen af vores prioriteringer, så Livet på land (15) nu er sidestillet med Klima (13), som de to vigtigste og gennemgående mål. I lyset af Corona diskuterede bestyrelsen at gøre Sundhed og Trivsel (3) til vores syvende prioriterede Verdensmål, men besluttede dog ikke at gøre det, for ikke at sprede vores indsats for meget ud.

Planen, om at flytte i et nyt Verdensmålhus i Hedemarken sammen med andre gode kræfter, strandede, da Hedemarken endegyldig meldte ud, at de har andre planer med det nedlagte bibliotek. Derefter gik debatten om et Verdensmålhus i kommunalt regi i stå, men da kommunalbestyrelsen havde budgetteret med, at vi ville rykke i Hedemarken (hvor kommunen i forvejen betaler huslejen), havde de skåret i vores tilskud, og vi stod pludselig og manglede kr. 150.000 i vores budget. Heldigvis tog kommunalbestyrelsen den på sin kappe, når nu besparelsen ikke kunne realiseres alligevel. Imidlertid synes vi fortsat, at et Verdensmålhus er en god ide, og vi er derfor gået i dialog med Coop Byen, for måske at kunne realisere drømmen i det nye Kvarters hus i Coop Byen.

Næste stop for AVC bliver måske COOP Byen

Et tilbagevendende tema er håndteringen af Facebook. Vi har valgt en tilgang, hvor vi opreklamere arrangementer og komme med oplysende budskaber i form af opslag og film. Hvis de afføder spørgsmål, følger vi op, og udvikler der sig en debat vurderer vi fra gang til gang, om vi skal gå ind i den. Vi vil ikke kommentere ”alt”, men gerne komme med faktuelle oplysninger, uddybninger, rette misforståelser og få debatter tilbage på sporet.

Gennem året har flere praktikanter været forbi. Birgitte, der studerer Naturforvaltning, havde vi glæde af gennem flere måneder. Rasmus nåede ikke så meget. Hans start blev udsat flere gange pga. Corona, og da han endelig startede, fik han job umiddelbart efter. Jettes praktik varede 3 uger, mens Petra var i erhvervspraktik i en uge.

Vores egen Agendaplan (eller Miljøhandlingsplan) 2021 for Kanalens Kvarter 32 handlede om skiftende udstillinger i vores vinduer, om at plante åkander i Kanalen og krydderurter i vores bede, samt få flyttet Det forstenede søuhyre Albert til Biotopia. Bortset fra det sidste, der er udskudt til 2022, blev resten udført.

Hjemmeside, Facebook, netværk, artikler og udstillinger. Hver uge opdaterede vi vores hjemmeside www.verdensmaalcenter.dk med nye miljøhistorier fra Albertslund og ”Ugens Tanke”.

Den 31.12. havde AVC’s Facebookside 619 venner (mod 550 ved årets start).

Den 31.12. havde I Love Albertslund Facebookside 2.409 følgere (mod 2.389 ved årets start).

I alt har vi rundt regnet 800 mailadresser i vores forskellige mailnetværk, som vi sender nyhedsmails ud til.

Vi er sekretariat for det landsdækkende netværk af lokale centre, men der har ikke været aktiviteter i 2021.

I 2021 fik Albertslundposten 43 artikler og bidrag til andre historier. For Brugergruppens Arbejdsgruppe lavede vi tre ”Nyt fra Brugergruppen”, som også Beboerbladene og - hjemmesider fik sammen med 9 fortrykte sider.

Gennem året har vi haft skiftende udstillinger i vores vinduer om vand, ”Fra ACA til AVC”, den nye kostpyramide, biodiversitet, Biotopia og sluttende af med julen.

Andet. Til Vestskoven Gymnasiums bæredygtighedsuge omskrev vi Hverdagsmål-folderen, så den blev målrettet de unge, og vi stillede op med en bod, hvor vi talte om bæredygtige hverdagsmål, en quiz om klimabelastning fra hhv. durum med falafel og med kebab (150 gættede med), og så spurgte vi, om de helst vil kysse en ryger eller en ikke-ryger? 86 % var til ikke-ryger. Heldigvis 😊

VA har fået etableret et Verdensmål-udvalg med repræsentanter fra boligafdelingerne. Vi er inviteret med og deltager i arbejdet, der bl.a. har haft alternativer til sprøjtegifte, ladestandere og mere natur i boligområderne på dagsordenen.

Et enkelt boligområde (VA 6 Vest) har fået udbetalt deres andel af den gamle Tagsagsfond, som vi administrerer.

Vi har hjulpet kommunen med afrapportering af Vision Albertslund og oplysninger om Verdensmålene og Albertslund til Verdensmålsugen i Altinget. Arrangementet Danmark for målene, måtte aflyses et stykke henne i processen, men til gengæld fortalte vi om, hvordan man kan arbejde med Verdensmålene for 30 erhvervsledere på kommunens BID-møde.

Kommunevalg er ikke noget, vi blander os i. Vi nøjes med at opfordre til, at man bruger sin stemme. Til gengæld stiller vi gerne op, og snakker om Verdensmål og Hverdagsmål, også i valgkampen, som da vi blev inviteret til Bydelsmødernes valgmøde og Naturgruppens borgermøde om natur.

Brøndagerskolen fik materialer til deres temauge om Verdensmålene, tre 8. klasses elever var forbi for at spørge ind til Verdensmålene og en enkelt 5. klasse kom med på en cykeltur rundt i deres by. I dialog med Lokalthistorisk samling og Vestskoven fik vi reddet flagstang-stenen med indgraverede initialer og årstallet 1896, da Ny Bakkegård på Gamle Landevej blev revet ned. Cykelhandleren i Kanalen fik 12 gode Hverdagsmål-råd til Familiekalenderen 2022. Til gengæld fik vi 50 eksemplarer til uddeling.

Iført nissehuer uddelte vi til den årlige ”Juleaktion” i A-centeret blomsterløg, perlatorer og genbrugsting fra Drivhuset. Da Gate 21 havde arrangementer om selvkørende shuttle-busser og om trafikstøj hjælp vi med opreklameringen. Vi arvede PlasticChange’s ikoniske plastik-lampe (som vi stadig har til gode at finde en anvendelse til....). Nævnes skal også, at vi (som altid) har udleveret mængder af lommeaskebægere og solgt fuglekasser, insekthoteller, perlatorer og Verdensmål pins.

En ting vi blev opmærksomme på i 2021 er, at de nye boligområder ikke automatisk er født med et demokrati, som vi ellers nærmest tager for givet i Albertslund. Ejerne er organiseret i grundejerforeninger og lejerne i deres beboerdemokrati. Men sådan er det ikke i privat udlejning. Der er der som udgangspunkt intet demokrati. Det bliver en alvorlig udfordring, vi kommer til at forholde os til, hvis vi skal have de nye boligområder integreret i byen – og det skal vi!

Nye boligområder der udlejes privat, som f.eks. Lækrogen, er ikke født med et beboerdemokrati – bliver det en udfordring for byen...?

Sidst men ikke mindst, har vi sammen med Hyldebjerg udviklet et koncept for at blive ”Verdensmål bebyggelse”. Konceptet skal stå sin prøve i 2022, hvor vi lægger ud med en række workshops i Hyldebjerg, inden vi tilbyder det til andre boligområder. Det forventer vi os ret meget af.

Kulturøkologisk Forening (KØF)

KØF er en medlemsforening med egen bestyrelse, der bor sammen med AVC i Kanalens Kvarter. De ansatte i AVC er også sekretariat for KØF. Derfor kommer her en kort redegørelse for, hvad KØF lavede i 2021.

Vridsløselille Fængsels Venner. I respekt for fængslets kulturhistoriske betydning og muligheden for at skabe en gammel bypark er KØF gået sammen med andre gode kræfter i foreningen ”Vridsløselille Fængsels Venner”. Opgaven er at finde balancen mellem nybyggeri på området og bevarelsen af kulturhistorien og naturen.

Fængslet – hvor kultur og natur smelter sammen

Foreningen er i dialog med statens ejendomsselskab Freja, entreprenøren Enggaard og kommunen om udviklingen af området. Og mens alle ventede på kommunens forslag til Masterplanen, kom KØF med sit eget bud. KØF lavede også indlæg til AP, fem små film til Facebook og en tur for en seniorklub.

Klar til filmoptagelse i fængselsparken

Biotopia og Bjørneklo. Den første onsdag i måneden i sommerhalvåret hjælper KØF med at skabe biodiversitet i Biotopia. Foreningen banede vej gennem beplantningen for Oplevelsesstien og vedligeholder den. De plejer blomsterbedet, klipper stierne, fjerner affald, dyrker kompostorm og har skåret stammer op til brændemuren og på rigtig vikingemaneér flækket andre, der blev brugt til stolper og bænke. I alt en uvurderlig hjælp til at vedligeholde Biotopia. I 18 år har KØF bekæmpet bjørneklo – naturligvis uden gift! I mellemtiden er også andre invasive arter dukket op, som f.eks. vild pastinak. Foreningen har besluttet at bekæmpe planten i Birkelundparken, og håber at andre vil adoptere andre områder.

Opskæring af stammer til brændemur og siddepladser

Bydiversitet. KØF hjalp kommunen med at lave et koncept for udsmykningen af ti tunneller, og sammen med byens dygtige graffitimalere, fik foreningen lov til at udsmykke to af dem. Den ene i 2021. Det var tunnelen ved BS72's klubhus. Meget farverigt, flot og tiltrængt, da den var meget hærget. Temaet er de fire F'er: Fodbold, Fællesskab, Forening og Frivillighed – og måske burde vi have tilføjet et femte "Farver" 😊

For sjette gang udgav KØF årets "Bydiversitets plakat" med eksempler på udsmykninger i byen skabt inden for det seneste år.

Udsnit af udsmykningen med temaet Frivillighed, Forening, Fællesskab og Fodbold i tunnelen ved BS 72

Bliver skoven ødelagt eller rigere på natur?

Store Vejleå Trampesti og ture. KØF vedligeholder og rydder "sløjfen" i den gamle skov ved golfbanen, men har ikke haft ture i perioden. Til gengæld inviterede KØF på en gåtur i Egelundparke n hvor den hårdhændede udtynding rejste spørgsmålet: Blicher skoven ødelagt eller rigere på natur? Andre ture var "Oplev Oplevelsesstien", "Klimasikring i Vallensbæk og Letbanen", samt klimasikringen Haraldsminde i Ballerup.

Årets lyspunkt 2021: VA 4 Række! Prisen er en anerkendelse for en "ekstraordinær indsats for byen og fællesskabet". I 2021 gav KØF prisen til VA 4 Række med følgende begrundelse:

Prisen tildeles i 2021 VA 4 Række der har udsmykket to gamle nedslidte transformestationer med fantastiske dyremotiver fra regnskoven og savannen. Udsmykningerne lyser op i bydelen. De skaber oplevelse, fantasi og fortællinger i det offentlige rum for børn og voksne. De skaber glæde og signalerer, at her bor vi, her er spændende at bo, vi vil noget for og med hinanden 😊

Tak – I gør byen bedre!

Endvidere deltog KØF i Frivillighedscenterets Fællesskabsstafet, i HOFOR's dialogmøde med NGO'er og i Bedsteforældrenes Klimaaktions forsøg på at skabe et nyt Klimanetværk i Albertslund. Foreningens forslag om at fejre Roskildevejs 250-års jubilæum blev taget godt imod af kommunalbestyrelsen, og der er nedsat en gruppe, der skal stå for arrangementet i 2023. Foreningen bevilligede kr. 21.000 til et solcelleanlæg til børnehjemmet Usalama i Tanzania og kr. 50.000 til et anlæg til Masanga hospitalet i Sierra Leone. Endelig gik også et gammelt ønske i opfyldelse: En ny præsentationsfolder, der fortæller om foreningen.

Solcellerne ankommer til Usalama

Albertslund Verdensmål Center. KØF har to repræsentanter i AVC's bestyrelse. Det var Knud Dahn fra KØF's bestyrelse og Mikkel Ellung Larsen fra BO-VEST, der udtrådte i perioden og blev erstattet af Lærke Jul Gagner ligeledes fra BO-VEST.

Hele KØF's beretning kan ses på www.verdensmaalcenter.dk

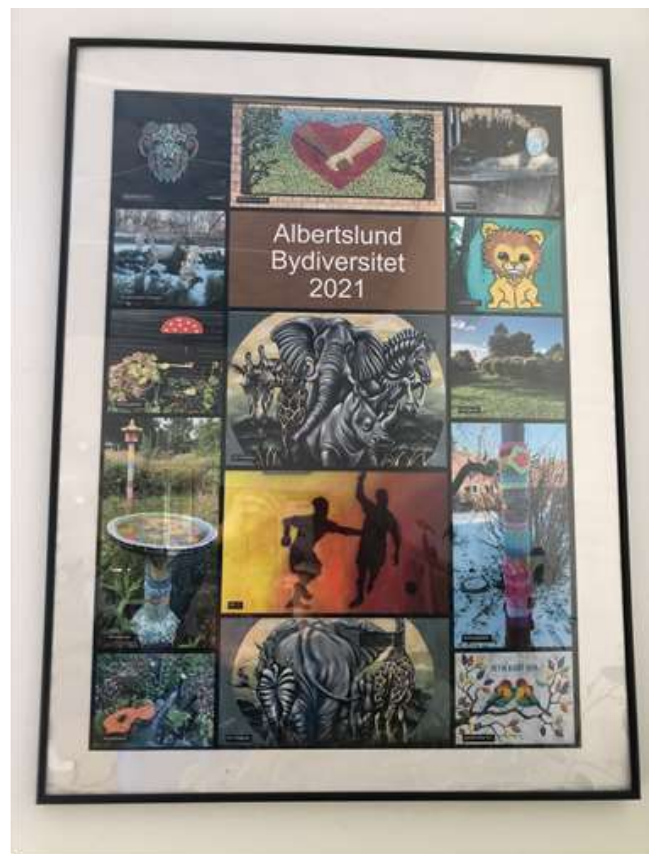
Foreningens nye folder

KØF i Biotopia

Rundvisning i Fængslet

Bydiversitets plakat i glas og ramme

På tur i Vestskoven

Økonomi og medarbejdere

Det er afgørende for AVC at have en sund økonomi. Dårlig økonomi vil tvinge os til at flytte fokus fra vores formål: *Det Bæredygtige Albertslund*. Derfor er vores udgangspunkt, at vi ikke sætter aktiviteter i gang, vi ikke kan overskue økonomisk, og vi tilpasser vores udgifter og indtægter, samt prioriterer at have en fornuftig egenkapital.

Den 1. februar blev vi igen 3 medarbejdere på kontoret, i det vi ansatte Pernille Vesterlørkke. Hun er biolog, har tidligere arbejdet i Naturstyrelsen og senest i Københavns kommune. I AVC arbejder Pernille med "Livet på land" (15) og dermed fik vi opgraderet på "10% mere natur", 500.000 nye træer og Biotopia. De to andre medarbejdere er fortsat Povl og Signe (30 timer/uge). Dertil kommer Tage, der står for IT-support og hjemmesideteknik. Jens og Hans, der er faglige konsulenter på naturområdet og Patrick, der er handyman.

AVC's grundfinansiering kommer dels fra varme-, affald- og vandtaksterne og dels fra skattemidler. Derudover har vi indtægtsdækket virksomhed og vi kan søge fondsmidler. Den indtægtsdækkede virksomhed udgjorde i 2021 kr. 214.000 eks. moms. Fra Friluftsrådet har vi en igangværende 3-årig bevilling på kr. 68.348 og en ny på kr. 95.700 til projekt "10 % mere natur" / Biotopia. Generationslunden blev støttet af Velux fonden med kr. 55.826,25.

Økonomisk kom ACA ud af 2021 med et underskud på kr. 70.038. Da vi havde budgetteret med et underskud på kr. 66.000, er resultatet kun kr. 4.038 dårligere end budgetteret.

Alle kan søge ACA om økonomisk støtte til et lokalt miljøprojekt. For at være sikre på, at vi ikke kommer til at bevillige offentlige midler, vi har modtaget fra takster og skat, til projekter, som offentlige midler ikke må bruges til, opdeler vi efter aftale med Albertslund kommune og i samarbejde med vores statsautoriserede revisor vores egenkapital i midler, vi selv har tjent og midler, der stammer fra takster og skat. Ved udgangen af 2021 stammer hele vores egenkapital på kr. 486.585 fra midler, vi selv har tjent.

Pernille

Signe

Povl

Handleplan 2022

Verdensmål Centeret tager udgangspunkt i FN's 17 Verdensmål, der skal omsættes til konkrete Hverdagsmål og handlinger i Albertslund. De 6 Verdensmål, der ligger tættest på Centeret, og som vi derfor vil prioritere, er:

- Mål 6: Rent vand og sanitet
- Mål 7: Bæredygtig energi
- Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund (særlig fokus i 2022)
- Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion
- Mål 13: Klimainsats (særlig fokus hvert år)
- Mål 15: Livet på land (særlig fokus hvert år)

Særlig fokus i 2022: Mål 11 ”Bæredygtige byer og lokalsamfund”

I samarbejde med kommunen og andre foreninger ønsker vi at skabe et Verdensmål hus for hele byen. Vi vil hjælpe boligområderne i deres bestræbelser på omstilling til bæredygtighed, og henvende os til de nye boligområder og de nye beboere for at introducere dem til Albertslund og Verdensmålene.

Vi vil fortsætte samarbejdet med Brugergruppen, Naturgruppen, Bo-Vest, Drivhuset, madspildsorganisationerne og Verdensmål netværket. Udvikle nye samarbejder og partnerskaber – det kan være med Frivilligheds Centeret, Damgårdshave, dagplejen, Ungecenteret og Gymnasiets Verdensmål Råd.

Vi vil tilbyde miljøundervisning gennem vores Miljøskole. Undervise i Scienceugen og for elevbyrådet. Have bod på børnefestugen og på boligområdernes markedsdage.

Til facebook siden ”I Love Albertslund” vil vi lave 10 film om Verdensmålene og lave andre opslag, der kan styrke fællesskabet, og som vi kan samles om i Albertslund. Støtte op om byens defællesskaber og DN's årlige affaldsdag. Vi vil ugentligt opdatere vores hjemmeside, og lave artikler til beboerbladene og AP.

Vi vil være sekretariat for Kulturøkologisk Forening, og Netværket for Lokalt Agenda 21 arbejde i Danmark. Administrere midlerne i Tagsagsfonden. Udføre indtægtsdækket virksomhed. Indgå i kommunale projektgrupper og lave ture for forvaltninger og nye kommunale medarbejdere. Samt få så mange som muligt til at sætte sig Hverdagsmål.

Nye boligområder skal integreres i byen

Mål 6: Rent vand og sanitet

Vi vil arbejde med indsatser på de tre områder: Vandbesparelse, Grundvandbeskyttelse og Renere spildevand.

Vi vil uddele perlatorer og tilbyde vandtjek. Lave oplysningskampagne i fbm. overgangen til blødere vand. Arbejde for mere økologi og ingen sprøjtegift. Begrænsning af kemikalier i spildevandet og anbefale Svanemærkede sæbeprodukter. Tilbyde vandoplæg til skoler. Skrive vandartikler til AP, beboerbladene, Facebook og hjemmesiden.

Arrangere ture og formidle viden om vandkredsløb, klimasikring og de Våde Enge. Fortsætte samarbejdet med HOFOR. Opfordre til, at man sætter sig Vand-Hverdagsmål.

Mål 7: Bæredygtig energi

Vi vil understøtte omstillingen til lavtemperaturfjernvarme. Fortsat tilbyde energitjek med termografering. Arbejde for og deltage i kommunens og boligselskabernes arbejdsgrupper for flere ladestandere til el-biler. Understøtte kommunens planer for energibesparelser.

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Vi vil arbejde for kommunens målsætninger inden for genanvendelse ved at hjælpe borgere og boligområder med affaldssorteringen både indendørs og udendørs, få mere genanvendeligt ud af restaffaldet (især mad og plast) og implementeringen af de nye fraktioner i 2022 og 2023.

Mål 13: Klimainsats

I forlængelse af FN's klimapanel's udmeldinger vil vi lave en kampagne for "Reorganiser dit liv", der sætter fokus på fødevarer, forbrug, transport/cyklisme, investering mm. Vi vil tilbyde klimavenlig madlavning på skolerne med vegetarretter. Få frivillige familier til at spise mindre kød i en måned. Lave arrangementer sammen med biblioteket. Understøtte kommunens Klimaplan.

Bod på Vestskoven gymnasium

Mål 15: Livet på land

Vi vil sikre fremdrift i etableringen af 500.000 nye træer i Albertslund. Få beplantet de aftalte arealer med træer i Vestskoven. Søge nye kommunale arealer udlagt til succesion.

Vi vil vedligeholde og udvikle "Biotopia" i Birkelundparken og i det hele taget projekt "10 % mere natur i Albertslund" i samarbejde med Naturgruppen og Kulturøkologisk Forening.

Udmønte bevillingen fra Friluftsrådet

Biodiversitetstur

til nye initiativer i Biotopia. Undersøge muligheden for at få fondsfinansiering til redskaber og udvikle konceptet for og søge fondsmidler til "Biodiversitetspark Albertslund".

Vi vil lave en ny hjemmeside til 10% mere natur, Biotopia og 500.000 træer med indsamlingsmodul.

Vi vil tilbyde skolerne undervisning, lave guidede ture, arrangere arbejdsdage, åbent hus, formidling mm. Pleje 10 % mailnetværket. Bakke op om borgernes, boligområdernes og boligselskabernes arbejde for mere natur og flere naturoplevelser i byen. Understøtte kommunens Naturplan og "Grøn kommune".

Kalkhøjen i Biotopia

Bestyrelse og ansatte

Der er ni pladser i AVC's bestyrelse. De besættes af seks borgere og tre kommunale repræsentanter. Af de seks borgere vælges fire af Brugergruppen og to af KØF. De tre kommunale repræsentanter udpeges af kommunalbestyrelsen.

Bestyrelsen i Albertslund Verdensmål Center

Fra Brugergruppen:

- * Tove Jensen, Formand (VA 4 Syd)
- * Lars Bremer (AB Syd gård og række)
- * Rudi Tobisch (Godthåbsparken)
- * Birthe Yde Nielsen (Galgebakken)

Fra Kulturøkologisk Forening:

- * Mikkel Ellung Larsen (BO-VEST) Udtrådt d. 1.2.2021
- * Lærke Jul Gagner (Bo-Vest) Indtrådt d. 10.6.2021
- * Knud Dahn (Herstedlund)

Udpeget af Kommunalbestyrelsen:

- * Leif Pedersen, Næstformand (SF) blev afløst den 1.1.2022 af Marianne Burchall (A)
- * Morten Bjørn (R) blev afløst den 1.1.2022 af Marie Juhl (Ø)
- * Marie Guldborg (Miljø- og Teknikforvaltningen) Udtrådt den 1.3.2021
- * Hans Henrik Høg (Miljø- og Teknikafdelingen) Indtrådt den 1.3.2021

Ansatte i Albertslund Verdensmål Center

Povl Markussen	Centerleder	povl@verdensmaalcenter.dk
Signe Haarh Landon	Projektleder	signe@verdensmaalcenter.dk
Pernille Vesterlække	Biolog og projektleder	pernille@verdensmaalcenter.dk

Andre:

Jens Thejsen	Have- og landskabskonsulent
Hans Wernberg	Naturkonsulent
Tage Jensen	IT-support og hjemmeside-teknikker
Patrick Wilson	Handyman

Albertslund Verdensmål Center

Vi er byens Miljø- og Verdensmålcenter.

Vi vil gøre Albertslund bæredygtig!

Derfor hjælper og engagerer vi borgere og boligområder i affaldssortering, vand-, varme- og el besparelser, i grønne forbrugsvaner, økologi, genbrug, madspild, delefællesskaber, biodiversitet, klima, i Verdensmål, Hverdagsmål og i det hele taget i omstillingen til bæredygtighed. Vi vil have 10 % mere natur i byen, herunder 500.000 nye træer. I Biotopia demonstrerer, inspirerer og underviser vi i mere biodiversitet. Vi har vores egen miljøskole, og vi udvikler nye ideer, afprøver nye projekter, nye samarbejder og styrker fællesskabet omkring vores by. Vi informerer, laver ekskursioner, har et stort netværk og arbejder godt sammen med kommunen. Men vi er ikke en del af kommunen. Vi er uafhængige - og derfor først og fremmest din medspiller, når du vil gøre din hverdag og Albertslund lidt mere bæredygtig.

I Verdensmål Centeret bor også Kulturøkologisk Forening. Det er en medlemsforening, der arbejder med By- og Biodiversitet, Trampesti, udviklingen af fængselsområdet, kulturhistorien, bjørneklobekæmpelse og skaffer penge til solceller til Afrika.

Kanalens Kvarter 32, 2620 Albertslund, tlf. 43 62 20 15

E-mail: albertslund@verdensmalcenter.dk

www.verdensmalcenter.dk

Facebook: Albertslund Verdensmål Center og I Love Albertslund